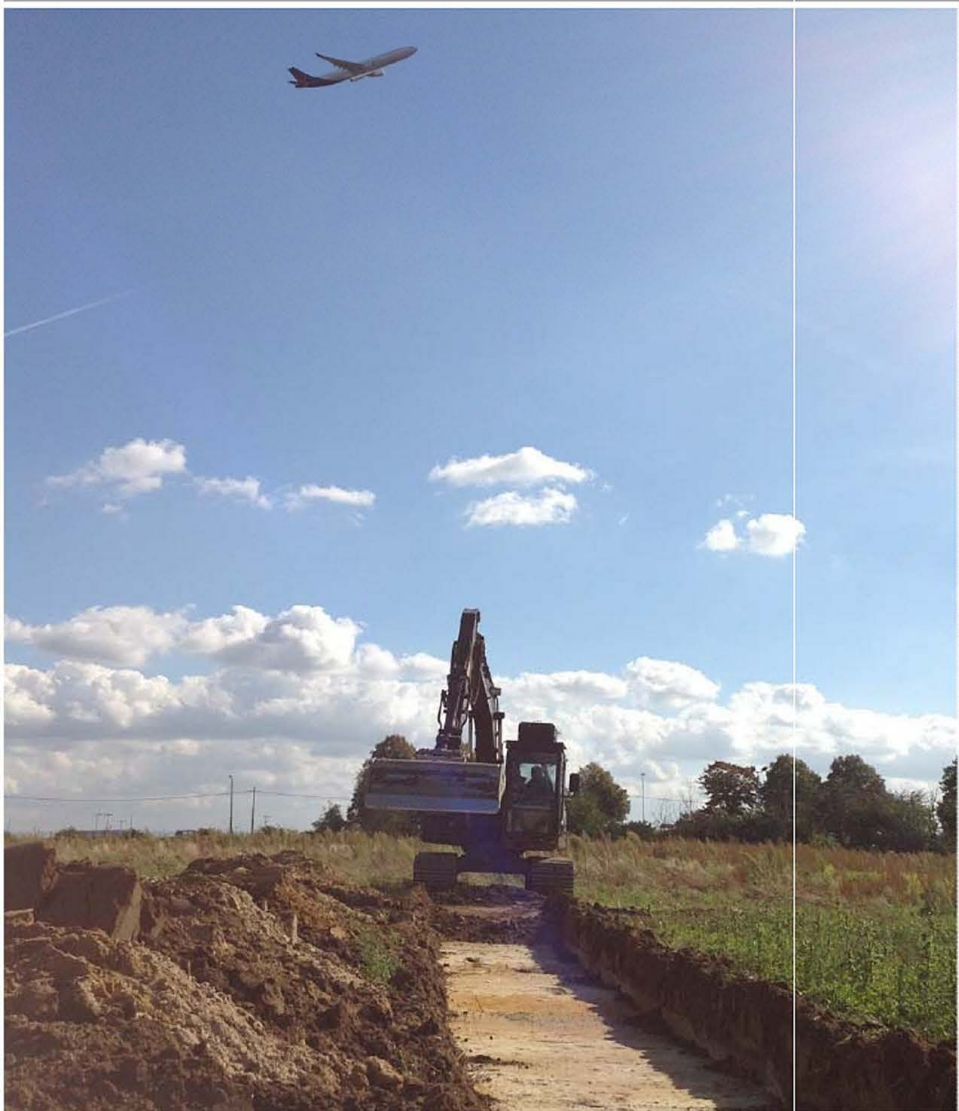

2012

Archeo Rapport 22 Machelen - Brucargo

DE SMAELE B.
DE KREYGER F.
COENAERTS J.
PIETERS H.

ARCHEO RAPPORT 22

Archeologische prospectie
met ingreep in de bodem
op de site 'Brucargo'
(Haachtsesteenweg) te
Machelen
(Vlaams-Brabant).

DE SMAELE B., COENAERTS J., DE KREYGER F., PIETERS H.

Colofon

Opdrachtgever	MG Real Estate
Project	Machelen – Brucargo (MAC-BRU)
Vergunningsnummer	2012/291
Vergunningshouder	Bart De Smaele
Ons kenmerk	3/1/2012/12010/2
Auteur	Bart De Smaele
Redactie	B. De Smaele, Coenaerts J.
Kaarten & plannen	H. Pieters, De Kreyger F. (©NGI/GIS Vlaanderen)
Foto's & tekeningen	Coenaerts J., De Kreyger F.
ISSN	2033-6810

© aDeDe, oktober 2012

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van aDeDe.

Inhoudsopgave

1	Administratieve informatie	4
2	Onderzoeksmethode	5
3	Topografie en bodemopbouw.....	7
3.1	Topografie.....	7
3.2	Bodemopbouw	8
4	Historische situering.....	9
4.1	Atlas van Ferraris (1777).....	9
4.2	Atlas der Buurtwegen (19 ^e eeuw)	10
4.3	Centraal Archeologische Inventaris.....	10
5	Sporen en structuren.....	12
6	Besluit en aanbevelingen	15
7	Lijst van afbeeldingen.....	16
8	Lijst van bijlagen	17

1 Administratieve informatie

Van 24 september tot 28 september 2012 werd door aDeDe bvba in opdracht van MG Real Estate een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op de terreinen tussen de Haachtsesteenweg (noord) en de Felix Timmermanslaan (zuid) te Machelen in Vlaams-Brabant. Het vooronderzoek kadert in het plan voor het omvormen van het volledige gebied tot een KMO-zone. Hiervoor dienen ingrijpende infrastructuurwerken plaats te vinden. Deze ingrepen en dus inherent de vernietiging van het volledige bodemarchief waren de motivatie voor het uitvoeren van een vooronderzoek, waarbij het waarden van de aanwezige resten centraal stond. Het onderzoek is een vrijwillig vooronderzoek, niet gekoppeld aan de stedenbouwkundige vergunning, gevraagd door MG Real Estate, met als doel ruim voorafgaand aan de ontwikkeling van het terrein een evaluatie van het bodemarchief.

Het onderzoeksgebied bevindt zich volledig op het grondgebied van Machelen. De gronden eigendom van Acer Park NV uit Gent en staan kadastraal gekend als afdeling 2, sectie A, percelen 212B, 212C en 212D. Een kadasterkaart (A4) in bijlage geeft dit grafisch weer.

Het terrein, dat een oppervlakte van 35,767 hectare beslaat, was voor de aanvang der werken voornamelijk in gebruik als grasland (braakliggend terrein). Bij de aanvang der werken was het volledige terrein beschikbaar.

2 Onderzoeksmethode

Doel van het onderzoek was het inventariseren en waarderen van archeologische resten die mogelijk door de geplande werken zouden worden verstoord. Hierbij stonden 5 wetenschappelijke vragen centraal. Deze vragen worden verder in de tekst beantwoord en in het besluit hernomen.

1. Zijn er sporen aanwezig en zo ja, zijn deze biologisch of antropogeen van oorsprong ?
2. Hoe is de bewaringstoestand en de leesbaarheid van de sporen ?
3. Behoren de sporen tot één of meerdere periodes ?
4. Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren ?
5. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij eventueel vervolgonderzoek ?

De toegepaste onderzoeksmethode omvatte het evalueren van het bodemarchief door middel van verspreide parallelle proefsleuven, aangevuld met kijkvensters en/of dwarssleuven.

Deze methode werd over het hele terrein toegepast, waarbij de ligging en oriëntatie van de sleuven en kijkvensters aangepast werd naargelang de situatie van het terrein. Kijkvensters konden aangelegd worden ter hoogte van sporenclusters of geïsoleerde sporen aan de rand van duidelijke zones met nederzettingssporen, teneinde een afbakening van de sporenrijke zones te bewerkstelligen. De aanleg van kijkvensters bleek niet noodzakelijk (zie verder).

Er werden 9 proefsleuven aangelegd, die een oppervlakte van 3178 m² beslaan. 2398 m² was recent afgegraven en is als verstoring ingetekend, maar werd wel onderworpen aan boringen.

Het team bestond uit Bart De Smaele (archeoloog-vergunninghouder), Frederik De Kreyger (archeoloog) en Jan Coenaerts (archeoloog). De grondwerken werden integraal uitgevoerd door aDeDe bvba.

Voor de aanleg van de sleuven werd gebruik gemaakt van een rupsenkraan met dieplepelbak van 1,80m breed, hetwelk resulteerde in proefsleuven van 1,80 tot 2,20m breed. De sleuven werden op het terrein uitgezet met een tussenafstand van maximaal 15m. De toplaag werd aldus machinaal verwijderd, waarbij speciale aandacht werd besteed aan mogelijke oude ploeglagen, podzols of andere elementen die de aanleg van een tussenvlak vereisen. De aanleg van tussenvlakken bleek niet noodzakelijk.

De sleuven werden doorlopend genummerd in de volgorde waarin ze aangelegd werden en digitaal gefotografeerd. De proefsleuven en de sporen werden in het vlak digitaal ingemeten met een *Total station* en naar Lambert 72-coördinaten gerefereerd, op basis van gecontroleerde referentiepunten

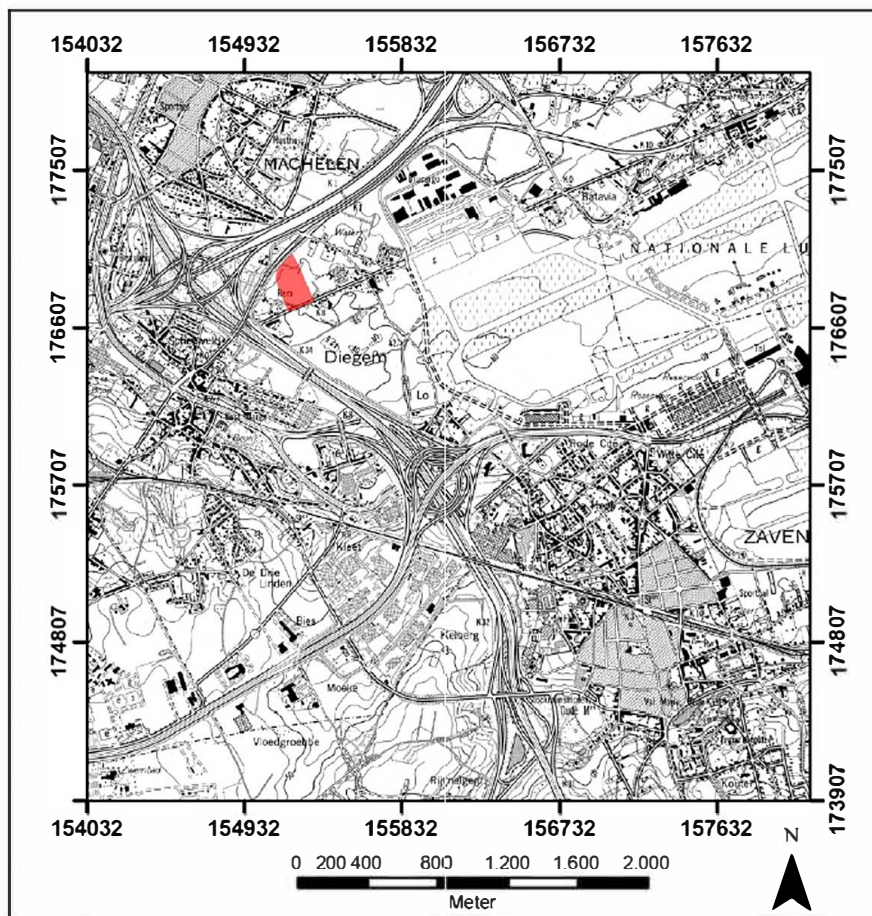
van het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV). Het opmaken van de grondplannen werd verzorgd door Frederik De Kreyger en Hadewijch Pieters (aDeDe bvba).

Door de volledige afwezigheid van sporen en zelfs bodemopbouw, werden de proefsleuven aangevuld door middel van boringen (Edelmannboor), teneinde een profielontwikkeling in de bodem vast te stellen. Deze boringen werden doorlopend genummerd, de boorpunten werden digitaal opgemeten.

3 Topografie en bodemopbouw

3.1 Topografie

Het terrein was bij aanvang van het onderzoek grotendeels vlak, maar helde in zuidelijke richting. In de noordoostelijke hoek van het terrein was een hoek van het terrein reeds volledig afgegraven en het maaiveld bevond zich kunstmatig 2 m lager dan de rest van het onderzoeksgebied.

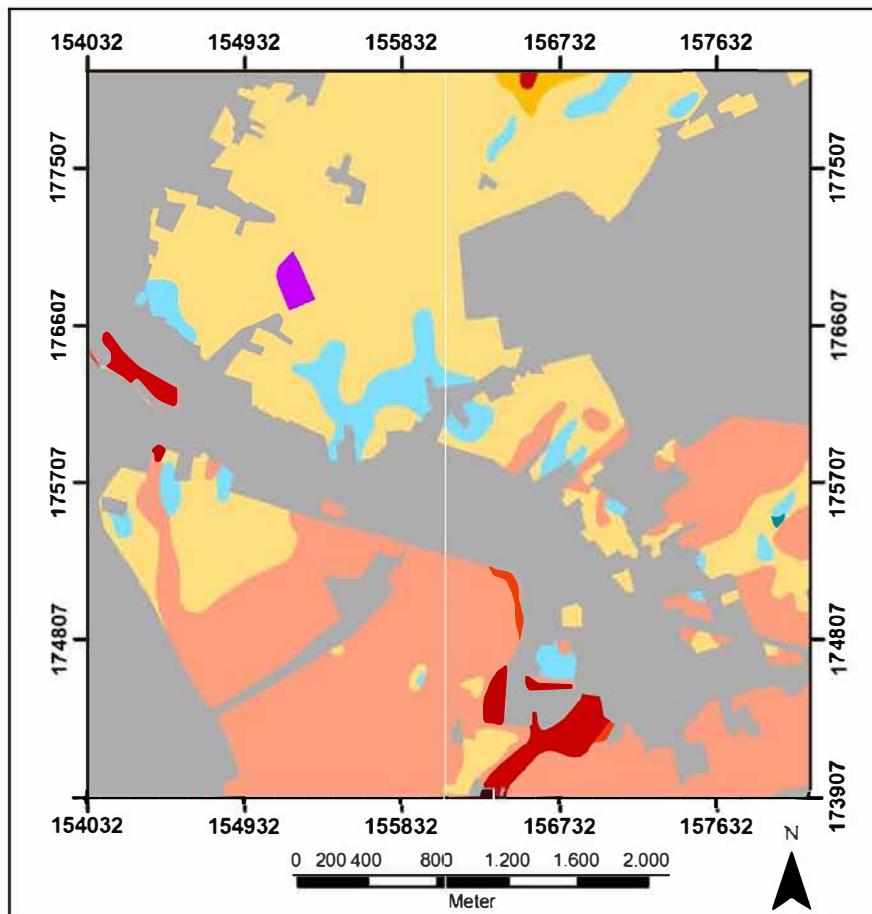

Figuur 1: Topografische kaart van het gebied, met het onderzoeksgebied in rood aangeduid.

Het hele omliggende gebied van de luchthaven kent een grillige topografie, die zich tussen de 40 en de 45m TAW bevindt. De oorspronkelijke topografie van het omliggende gebied kan op basis van de topografische kaarten niet meer afgeleid worden.

3.2 Bodemopbouw

Op de bodemkaart staat het gebied aangegeven als droge zandleem. Dit komt overeen met de situatie op het terrein, maar er is geen sprake van een natuurlijke bodemontwikkeling, dus deze droge zandleem is geen oorspronkelijke situatie.

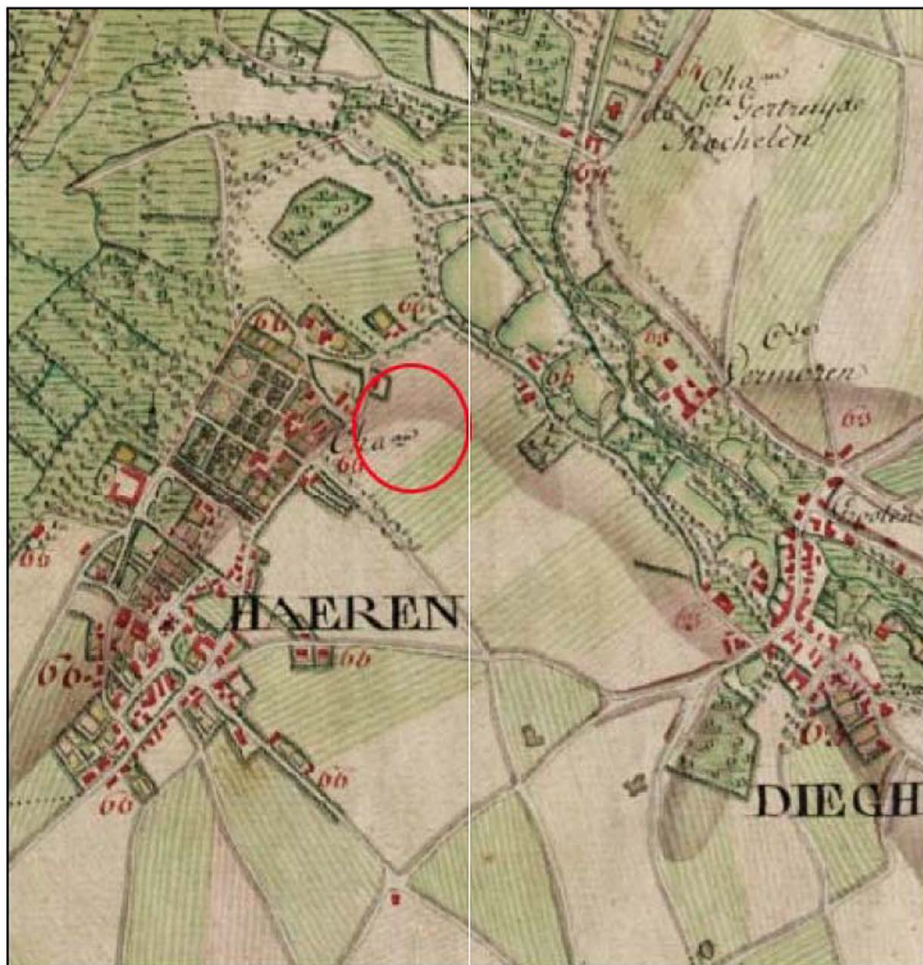

Figuur 2: Bodemkaart van het gebied. Magenta polygoon: onderzoeksgebied, geel: droog lemig zand.

4 Historische situering

4.1 Atlas van Ferraris (1777)

Gezien de grote veranderingen (wegen) die de afgelopen 100 jaar in het gebied gebeurd zijn, met name de omvorming van een ruraal gebied tot een industrieel gebied aan de rand van een hoofdstad, met nog eens de inwerking van de luchthaven, is het niet mogelijk het onderzoeksgebied te plotten op het kaartblad waarop Machelen en Diegem aangegeven staan.

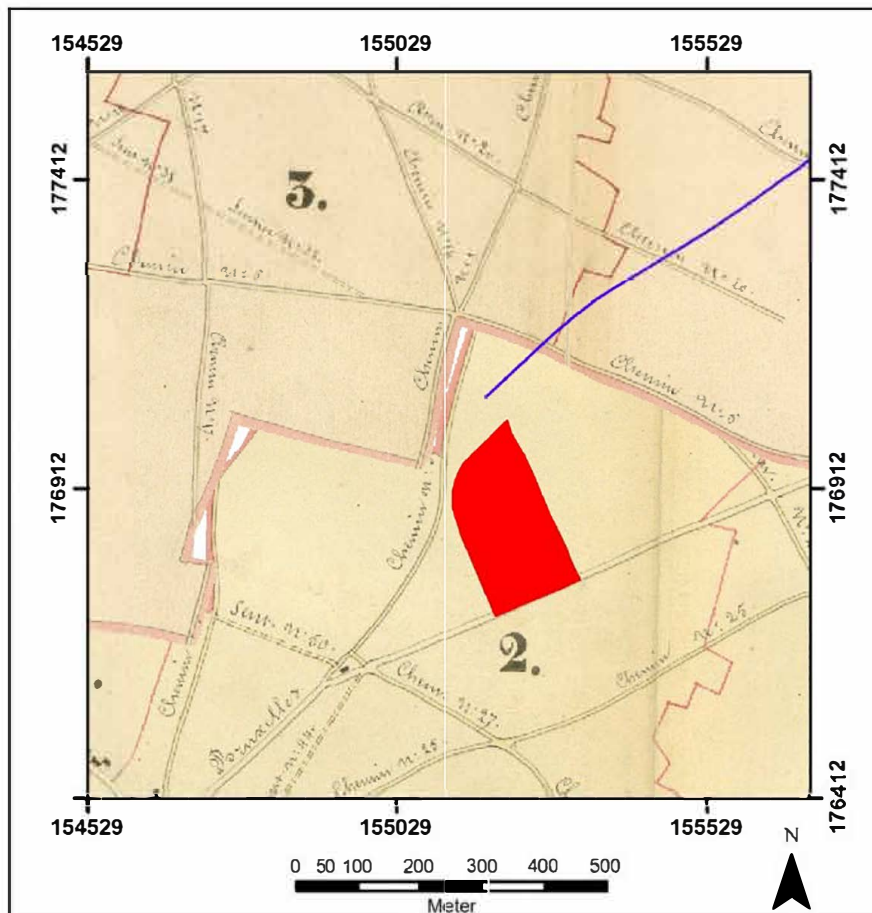

Figuur 3: Uittreksel uit de Atlas van Ferraris. Rode cirkel geeft de relatieve positie van het onderzoeksgebied aan.

Op basis van de positie van kerken in het gebied is getracht het kaartblad te georefereren, maar de vervorming van het kaartblad is te groot om een exacte georeferentie te maken. De situatie van het onderzoeksgebied in de 18^e eeuw kan bij echter benadering bekeken worden. Het betreft een

uitgestrekt akkerland, dooraderd met landwegen. Ten westen en noordwesten van het onderzoeksgebied was de Wolvuwebeek aanwezig. Geen van dergelijke elementen zijn als dusdanig nog in het landschap herkenbaar.

4.2 Atlas der Buurtwegen (19e eeuw)

Figuur 4: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen. De rode polygoon is het onderzoeksgebied. De paarse polyline is de loop van de Haachtsesteenweg, op het tracé zoals deze ook heden aanwezig is.

4.3 Centraal Archeologische Inventaris

De enige melding in de nabijheid (melding 159941) in de directe nabijheid is de opvolging van de aanleg van een gasleiding, waarbij grondsporen en artefacten uit de Bronstijd en de Romeinse periode aangetroffen werden. Het spreekt voor zich dat, hoe interessant deze vondsten ook zijn, ze op geen enkele manier kunnen gekoppeld worden aan de situatie in het onderzoeksgebied.

Melding 3360, die bekend staat als 'Schetsveld', getuigt echter van een ander beeld. Het rapporteert de vondsten van verschillende periodes naar aanleiding van een grootschalige zandwinning aan het begin van de 20^e eeuw. Gezien de aangetroffen bodemgesteldheid van het terrein lijkt het niet onmogelijk dat ook het huidige onderzoeksgebied slachtoffer is geworden van grootschalige zandwinning en daaropvolgend de recente heropvulling van het terrein.

Deze gegevens geven blijk van een drukke occupatie van het gebied, waarvan spijtig genoeg geen sporen bewaard zijn.

5 Sporen en structuren

Er werden in het hele gebied geen sporen of structuren aangetroffen. Het volledige onderzoeksgebied was recent aangevuld met brokkelig fijn zand, waarna een laag van 50cm teelaarde op het terrein gebracht is.

Middels proefputten van $\pm 3\text{m}$ onder maaiveld werd getracht resten te vinden van gelijk welke soort bodemopbouw. Deze kon niet aangetroffen worden.

Middels boringen in het aangelegde vlak werd eveneens getracht een bodemopbouw aan te treffen. Er werd van op het aangelegde vlak, 1,20m tot 1,50 onder maaiveld, een boring van maximaal 1,20m uitgevoerd. Ook in deze boring en de daaropvolgende vergelijkbare boringen, werd geen bodemopbouw aangetroffen. In het zuidwestelijke gedeelte van het onderzoeksgebied bevond zich, zoals eerder beschreven (zie topografie) een kunstmatige laagte in het terrein. Omdat vermoed werd dat de ophogingslaag daar dunner zou zijn en op dieper niveau de bodemopbouw bewaard zou kunnen zijn, werden ook daar boringen uitgevoerd. In geen enkele boring kon de oorspronkelijke bodemopbouw aangetroffen worden.

Figuur 5: Overzicht van proefsleuf 1.

Figuur 6: Proefput waarin de zandige opvulling zichtbaar is.

6 Besluit en aanbevelingen

Het vooronderzoek heeft aangetoond dat het volledige onderzoeksgebied bestaat uit een depressie of een laagte, die recent volledig is aangevuld met zand. Gezien het bestaan van grootschalige zandwinningsputten uit de 19^e en 20^e eeuw, bestaat dan ook het vermoeden dat er in het onderzoeksgebied sprake is van een dergelijke zandwinningsput.

In een dergelijke context is de kans op het aantreffen van archeologische sporen nagenoeg onbestaand, zoals ook is gebleken uit het vooronderzoek.

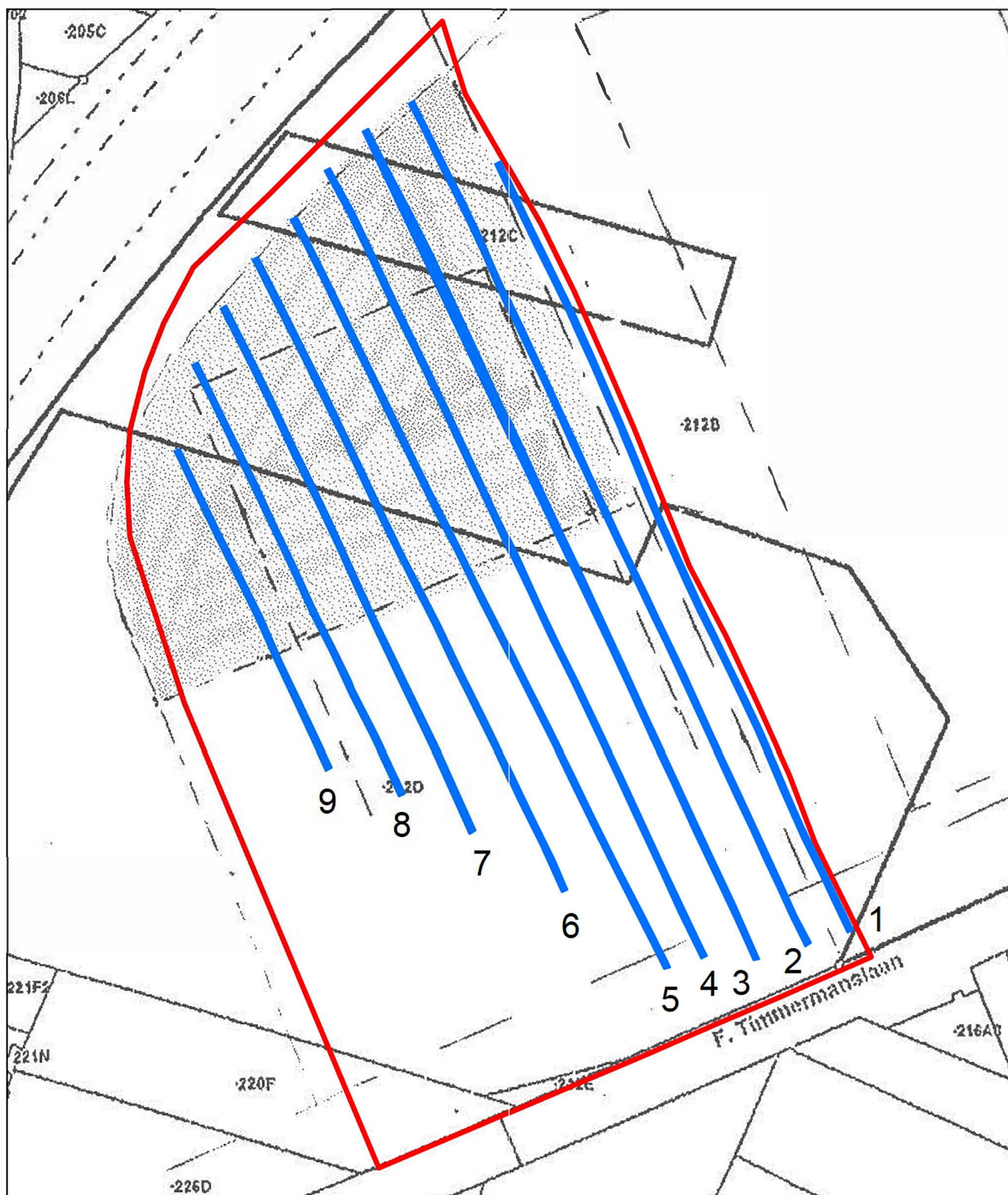
Er is dan ook geen reden om dit dossier te weerhouden en een vervolgonderzoek aan te bevelen.

7 Lijst van afbeeldingen

Figuur 1: Topografische kaart van het gebied, met het onderzoeksgebied in rood aangeduid.	7
Figuur 2: Bodemkaart van het gebied. Magenta polygoon: onderzoeksgebied, geel: droog lemig zand.	8
Figuur 3: Uittreksel uit de Atlas van Ferraris. Rode cirkel geeft de relatieve positie van het onderoeksgebied aan.	9
Figuur 4: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen. De rode polygoon is het onderzoeksgebied. De paarse polyline is de loop van de Haachtsesteenweg, op het tracé zoals deze ook heden aanwezig is.	10
Figuur 5: Overzicht van proefsleuf 1.	13
Figuur 6: Proefput waarin de zandige opvulling zichtbaar is.	14

8 Lijst van bijlagen

- Kadasterkaart met lokalisatie van de sleuven A4
- Topografische kaart met aanduiding van de sleuven A4
- Topografische kaart met aanduiding van de sleuven en de boorpunten A4
- Inventaris van de foto's
- Inventaris van de boorpunten
- Verklaring afkortingen

Legende

- Proefsleuven
- Onderzoeksgebied

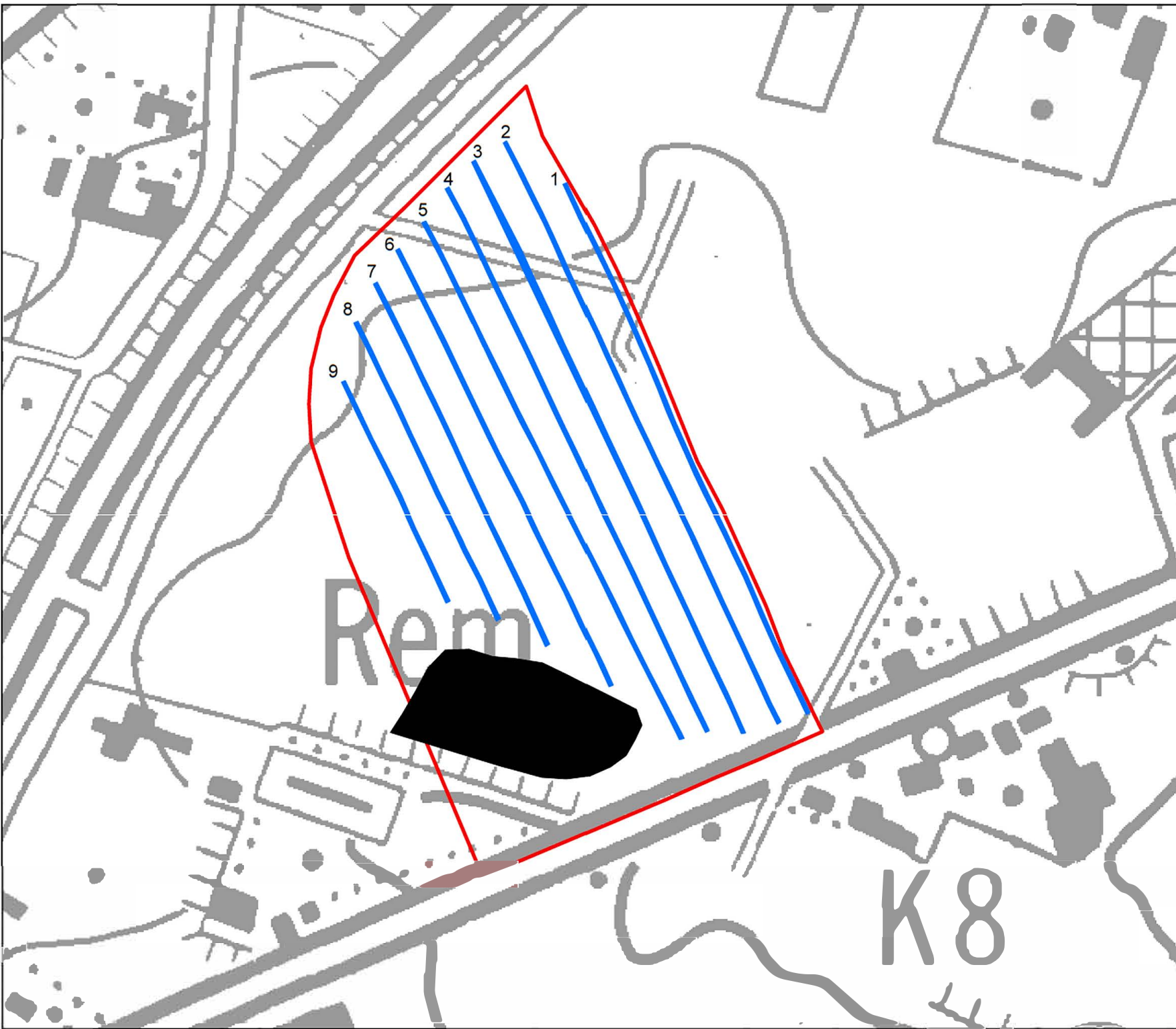
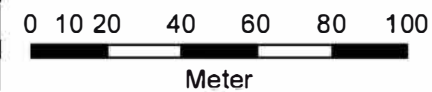
0 5 10 20 30 40 50
Meter

MACHELEN - BRUCARGO
PUTTENPLAN

Legende

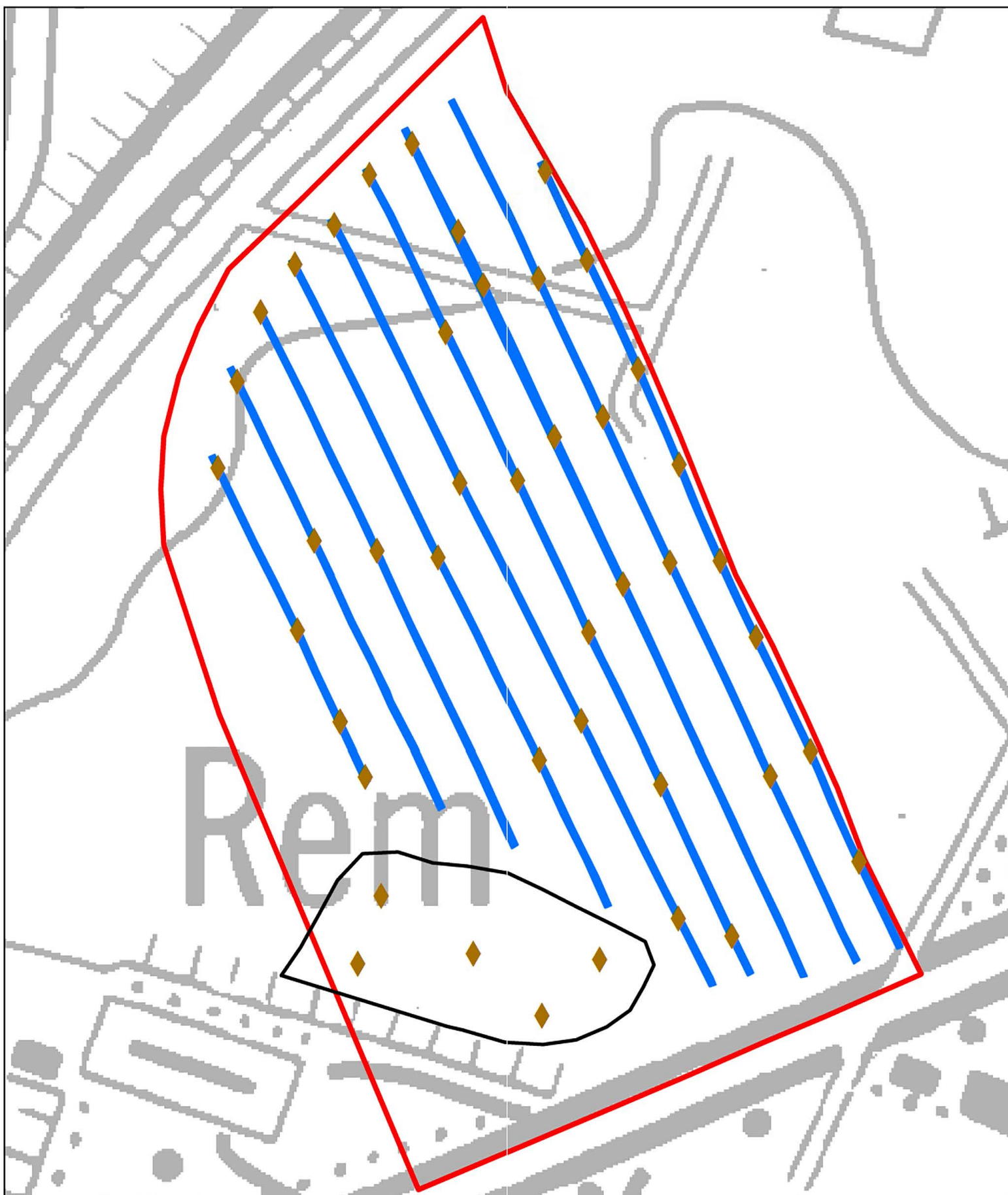
- Verstoring
- Proefsleuven
- Onderzoeksgebied

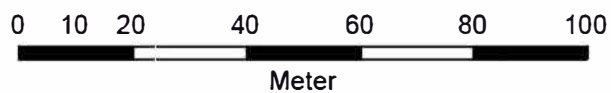
ADEDE
SEARCH & RECOVERY

MACHELEN - BRUCARGO BORINGEN

Legende

- Boringen
- Verstoring
- Proefsleuven
- Onderzoeksgebied

ADEDE

SEARCH & RECOVERY